

Remissyttrande

Datum 2017-02-08

Sophiahemmet, ideell förening

Organisationsnummer 802006-8741

Box 5605

114 86 Stockholm

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Regeringskansliet per e-post:

fi.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande: "Ordning och reda i välfärden" (SOU 2016:78)

Sophiahemmet, ideell förening avstyrker utredningens förslag.

Vi anser att utredningen har misslyckats i dess huvuduppdrag, att skapa "ordning och reda", då konsekvenserna, om utredningens förslag går igenom, kommer att skapa en oöverblickbar oreda i välfärden. Konsekvenserna är orimliga, dåligt underbyggda och analyserade samt undermåligt beskrivna. Förslaget bygger inte på fakta utan har sin grund i en obevisad och personlig uppfattning om att vinstsyftande driftsformer av verksamheter i sig har en negativ effekt på kvalitet samt en än mer missvisande uppfattning om att skattemedel därmed inte används till det de är avsedda för. Ersättningsnivåer och ersättningsmodeller för privat bedrivna vårdföretag är uteslutande lika eller lägre än vad motsvarande offentligt driven verksamhet erhåller. Den stora skillnaden är att offentlig sektors eventuella underskott därutöver måste täckas av skattemedel till skillnad mot om ett privat vårdföretag skulle gå med underskott. Ett underskott som ägaren måste täcka genom kapitaltillskott för att företaget inte ska gå i konkurs.

För Sophiahemmet, ideell förenings verksamhet skulle utredningsförslaget påverka möjligheterna till fortsatt verksamhet på ett orimligt och förödande sätt.

Sophiahemmet, ideell förenings verksamhet

Sophiahemmet, ideell förening bedriver utbildning genom Sophiahemmet Högskola och sjukvård genom det helägda dotterbolaget Sophiahemmet AB. Verksamheten grundades genom en donation från det svenska kungahuset 1884 och har allt sedan dess bidragit till utvecklingen av den svenska välfärden. Den moderna sjuksköterskeutbildningen har sin grund i Sophiahemmet och manifesteras genom begreppet "Sophiasystrar", ett begrepp som borgar för en välutbildad, kompetent sjuksköterska som är med och utvecklar den svenska vården.

När utbildningsverksamheten kompletterades med sjukvårdsverksamhet 1889 skrev dåvarande Drottning Sofia följande ord "att i anslutning till sjuksköterskeskolan bygga ett eget sjukhus för god och tidsenlig vård till människor ur alla samhällsklasser". Sjukvården på Sophiahemmet har allt sedan dess bedrivits i den andan och i nära samverkan med den offentliga sektorn.

En grundläggande del av Sophiahemmets ändamål är också att främja patientnära forskning vilket sker i huvudsak genom Sophiahemmet Högskolas omfattande omvårdnadsforskning, men också genom forskningsanslag och stipendier till verksamheter på Sophiahemmet Sjukhus.

Sophiahemmet Högskola bedriver grundutbildning och specialistutbildning för sjuksköterskor samt uppdragsutbildning. I dagsläget finns mer än 1 500 studenter i dessa program. Varje år sedan 1884 bidrar Sophiahemmet med välutbildade sjuksköterskor till vårdens och välfärdens nytta. För dessa sjuksköterskor är det viktigt att arbetsmarknaden erbjuder alternativa arbetsgivare och karriärvägar för att behålla och stärka attraktiviteten för sjuksköterskeyrket.

Sophiahemmet AB bedriver sjukvård dels genom egna öppenvårdsmottagningar, dels genom att hyra ut lokaler och infrastrukturella resurser, bl a en modern och avancerad operationsavdelning, vårdavdelningar, säker it-miljö etc till fristående men samverkande vårdgivare. Sjukvården bedrivs under benämningen Sophiahemmet Sjukhus och omfattar ett fyrtiotal vårdgivare, stora som små, enskilda, ofta ägarledda verksamheter, eller tillhörande större koncernstrukturer. Sophiahemmet Sjukhus är en modern vårdgalleria där vårdgivarna kvalitetssäkras genom Sophiahemmets ackrediteringsmodell. Totalt disponeras närmare 40 000 m² för att bedriva sjukvård på Sophiahemmet Sjukhus. Vi tar emot mer än 500 000 besök varje år och utför mer än 25 000 operationer årligen. Merparten av dessa sker genom uppdrag från det offentliga genom vårdval, upphandlade avtal eller specifika samarbeten.

Om utredningens förslag skulle bli verklighet skulle detta omöjliggöra en fortsatt utveckling av verksamheten och vår bedömning är att merparten av vårdgivarna som finns på Sophiahemmet Sjukhus skulle avveckla sin verksamhet. Det skulle få allvarliga konsekvenser för patienternas tillgång till sjukvård. Vi ser att landstingets möjlighet att kompensera detta i egen regi kan bli ytterst svårt och därmed även påverkar vår möjlighet till fortsatt utveckling av utbildningsverksamheten.

Sophiahemmets modell för sjukvård – en kvalitetssäkrad vårdgalleria

Sophiahemmet Sjukhus erbjuder ett brett utbud av olika specialister och specialistområden. Verksamheten omfattar primärvård, öppen- och sluten specialistvård och medicinsk service. Genom att uppmuntra entreprenörskapet hos stora som små vårdgivare ges stora möjligheter att utveckla och bedriva en kvalificerad och uppskattad verksamhet inom ramen för Sophiahemmet Sjukhus. Vårdgivarna har genom avtal med Sophiahemmet AB tillgång till gemensamma infrastrukturella resurser men också skyldighet att följa Sophiahemmets värdegrund och kvalitetskrav. Vårdgivarna kvalitetssäkras genom Sophiahemmets ackrediteringsmodell. Ackrediteringsmodellen innehåller krav på lag- och avtalsefterlevnad, etiska riktlinjer och följsamhet till Sophiahemmets policys. Varje vårdgivare har fullt vårdgivaransvar för sin verksamhet.

På Sophiahemmets hemsida redovisas resultatet av kvalitets- och miljöarbetet. Sophiahemmet AB följer kraven på transparens som branschorganisationen Vårdföretagarna ställer på sina medlemmar. Sophiahemmet AB är miljö- och kvalitetssäkrat genom ISO 9001:2008 och 14001:2004. Husläkarmottagningen Sophiahemmet är kvalitetsdeklarerad enligt Vårdföretagarnas modell. Sophiahemmet AB har en väl utvecklad process kring uppföljning av avvikelser genom händelseanalyser och återkoppling till verksamheten, bl a genom det digitala ledningssystemet.

Konsekvenser av förslaget

Sophiahemmet, ideell förening bedriver genom det helägda dotterbolaget Sophiahemmet AB en omfattande verksamhet i form av tre öppenvårdsmottagningar riktade till olika kundkategorier, varav en är Husläkarmottagningen Sophiahemmet, inom ramen för Vårdval Stockholm.

Husläkarmottagningen etablerades 2011 och har drygt 11.000 listade patienter med en relativt sett hög genomsnittsålder. Under 2016 startade vi därför en äldremottagning inom ramen för husläkaruppdraget med en specialist i geriatrik på heltid som har höjt kvaliteten väsentligt för våra äldre multisjuka patienter. I samarbete med Sophiahemmet Högskola pågår en uppföljande forskning kring hur dessa patienters upplevelse och hälsotillstånd utvecklas genom satsningen på äldremottagningen. Husläkarmottagningen Sophiahemmet är liksom hela Sophiahemmet AB ISO-certifierad i såväl kvalitet som miljö, kvalitetsdeklarerad enligt Vårdföretagarnas kriterier samt deltar aktivt i pilotprojekt med Stockholms läns landsting avseende moderna lösningar såsom läkarbesök via nätet. Vi bidrar således på flera sätt till utvecklingen av primärvården inom landstinget och i Sverige.

När vi analyserar effekterna av utredningen för Sophiahemmet Husläkarmottagning så innebär den:

1. Husläkarmottagningen Sophiahemmet måste bedrivas i en egen juridisk person, innebärande att vi måste bolagisera denna del av vår verksamhet.
2. Mottagningen har ett operativt kapital som blir så lågt att den tillåtna vinsten endast får uppgå till 64 tusen kronor på en omsättning på över 25 Miljoner kronor, innebärande en rörelsemarginal på endast 0,26%. Det är en orimligt låg nivå för att bygga upp nödvändigt kapital för kommande investeringar, buffert för oförutsedda händelser och framför allt investeringar i ny kunskap och teknik.

På samma sätt kan vi konstatera att när vi gör motsvarande analyser av utredningens konsekvenser för flera av de vårdgivare som bedriver verksamhet på Sophiahemmet så kommer dessa att hamna i liknande eller samma situation. Det innebär i praktiken inte ett vinststak utan ett reellt totalt vinststopp, vilket i sin tur medför avveckling och ingen möjlighet till utveckling. Ett hårt slag för Sophiahemmet och Stockholms patienter och sjukvård och givetvis hårt slag mot en lång tradition av sjukvård av högsta kvalitet på Sophiahemmet.

Utredningens förslag får som framgår orimliga konsekvenser för verksamheter som idag bedrivs med högsta kvalitet och tillgänglighet och som är mycket uppskattade av såväl patienter som uppdragsgivare. Dessa konsekvenser har utredningen valt att negligera och utredaren har i flera intervjuer viftat bort dessa konsekvenser vilket är ett anmärkningsvärt förhållningssätt från en av Sveriges regering utsedd utredare.

Principiella invändningar

Utöver de direkta konsekvenserna av förslaget för Sophiahemmet, ideell förening så finns det anledning att lyfta fram ett antal principiella invändningar:

Utredningens utgångspunkt har varit ideologiskt styrd såtillvida att dess förutsättning har byggts på att vinster i välfärden går ut över kvaliteten. Utredningen har naturligtvis misslyckats med att styrka detta, då det inte finns någon sådan koppling. Tvärtom har den privat utförda delen av välfärden inneburit effektiviseringar, nytänkande och utveckling.

Utredningen har valt ett mått på vinsttak som i praktiken innebär ett vinststopp och i många fall en tvingande förlust. Begreppet operativt kapital är totalt missvisande för välfärdssektorn som ett mått på vad som satsas i ett företag där kunskap, processer, varumärke etc inte bokförs som värde. Men oavsett mått så är all form av vinstbegränsning skadlig för välfärdens utveckling och hör inte hemma i ett välfungerande samhälle.

Utredaren har helt misslyckats med att sätta sig in i företagandets villkor genom det förslag som nu ligger. Utredaren har i flera intervjuer uttryckt att "pengarna ska gå till den verksamhet de är till för" och ska inte användas för att sparas till framtiden eller användas för expansion av nya etableringar. Det är ett totalt feltänk i denna uppfattning. I kommunal ekonomi kan detta möjligen vara en realitet, där kommer ju nya budgetanslag varje år och eventuella förluster hanteras centralt. I ett företag finns inga garantier för "nästa års budgetanslag". Intäkterna i ett vårdföretag kommer i takt med att patienterna väljer att nyttja vårdgivarens tjänster. I primärvården väljer patienten sin vårdcentral och kan byta med kort varsel. Det skapar en osäkerhet som kräver att man har ett uppbyggt kapital. Likväl har ett företag ambitionen att bedriva sin verksamhet så effektivt som möjligt. Att då utan värde för verksamheten, patienterna eller uppdragsgivaren "göra av" med överskottet varje år är demoraliserande och ett slöseri över tid med skattepengar. Här har utredningen helt misslyckats.

Den starkaste principiella invändningen mot utredningens förslag är inskränkningen i den fria företagsamheten och äganderätten i Sverige. Den fria företagsamheten har alltsedan skråväsendet avskaffades i mitten av 1800-talet starkt bidragit till den välfärd och det samhälle vi har idag. Utan den fria företagsamheten tillsammans med den ideella sektorns framväxt hade detta troligen aldrig uppnåtts. I sammanhanget är det viktigt att poängtera att större ideella organisationer som Sophiahemmet har sitt ursprung i donationer och investeringar långt innan den moderna välfärden byggdes upp och den solidariska finansieringen tillkom. Utredningens förslag riskerar att kraftigt försämra dagens välfärd och omöjliggöra en fortsatt utveckling av densamma och istället framtvinga en nedmontering av den under många plågsamma år framöver.

Utredningen borde istället ha fokuserat på att lyfta fram hur vi säkrar kvaliteten i utförandet av vård, oavsett offentlig eller privat bedriven verksamhet. Utredningen borde ha säkrat ett innovativt förhållningssätt till hur uppdragen i välfärden utformas samt säkerställt gemensamma och långsiktigt hållbara spelregler och ersättningsmodeller över hela landet. Utredaren borde ha lagt förslag på hur vi kan motverka den ojämlika vård som idag följer av att vården är olika organiserad beroende på var man är bosatt i landet. Här saknas ett nationellt och sammanhållet perspektiv. Utredningens förslag löser inga av dessa problem, snarare kommer utredningens förslag att leda till ökad ojämlikhet då merparten av de alternativ som finns idag till den offentlig bedrivna vården kommer att tvingas lägga ner sin verksamhet.

Sophiahemmet, ideell förening vill på det bestämdaste avstyrka utredningens förslag.

Stockholm den 14 februari 2017

Sophiahemmet, ideell förening

Peter Seger
VD